

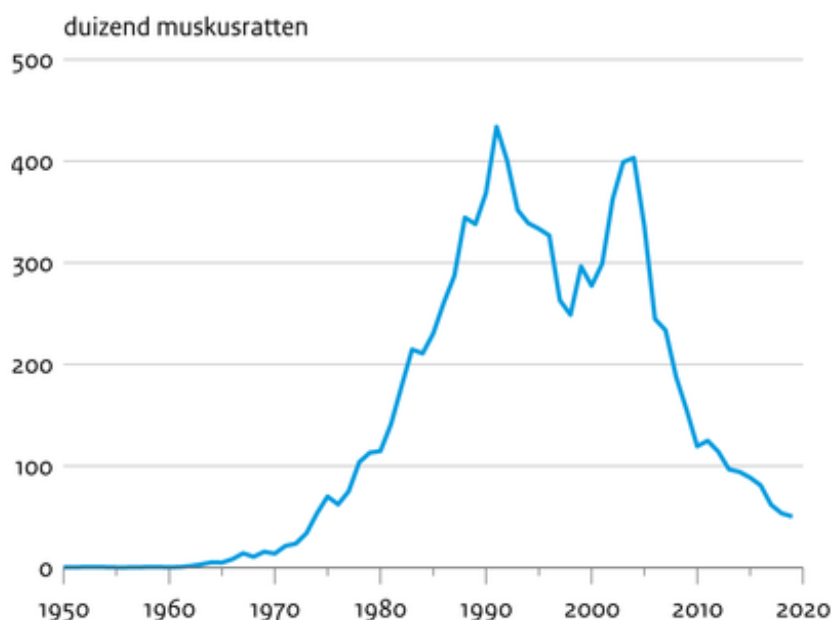
Muskusrat, 1950-2019

Indicator | 23 september 2020

U bekijkt op dit moment een archiefversie van deze indicator. De actuele indicatorversie met recentere gegevens kunt u via deze [link](#) [1] bekijken.

De muskusrat heeft zich sinds de jaren zestig van de vorige eeuw snel over ons land verspreid. Sinds zijn verschijnen in Nederland wordt de muskusrat bestreden; de bestrijding is pas de afgelopen vijftien jaar succesvol. Het aantal muskusratvangsten daalde van ruim 400.000 in 2004 naar 50.319 in 2019. De waterschappen krijgen meer grip op de populatie.

Vangsten muskusrat

Bron: Unie van Waterschappen

WUR/sep20
www.clo.nl/nl106716

- [Download figuur](#) [2]
- [Download data \(xlsx\)](#) [3]
- [Download data \(ods\)](#) [4]

Intensieve bestrijding is succesvol

Sinds de eerste vondst in 1941 in Valkenswaard heeft de muskusrat zich snel vanuit het zuiden en oosten over heel Nederland verspreid. De soort is bijna overal in de oeverzones van de zoete wateren aanwezig. Alleen op de Waddeneilanden en in Noord-Holland is het aantal beperkt gebleven. De muskusrat profiteert in ons land van de vele grazige, kruidenrijke en ruige oeverzones, waarin aanzienlijke aantallen dieren kunnen voorkomen.

De soort wordt in ons land en omliggende landen bestreden. Aan het begin van deze eeuw werden in Nederland jaarlijks tussen de 300.000 en 400.000 dieren gevangen. Deze intensieve bestrijding was lange tijd niet afdoende. Pas sinds 2005 lijkt de bestrijding zijn vruchten af te werpen en daalt het aantal gevangen dieren. In 2019 zijn 50.319 muskusratten gevangen. Ten opzichte van 2018 is

dit een daling van 6%.

De muskusrat is een exoot

De muskusrat die ook wel bisamrat of waterkonijn wordt genoemd, is een oever bewonend knaagdier afkomstig uit Noord-Amerika. Muskusratten komen bijna overal in Europa voor, nadat zij vanaf 1905 als pelsdier zijn ingevoerd of zijn ontsnapt uit kwekerijen. De muskusrat is een goede zwemmer en kan ook onder water lange afstanden afleggen. Hij leeft in zoet water met begroeide oevers en eet voornamelijk planten zoals zeggen en paardenstaarten. In de oevers van watergangen en in waterkeringen graaft hij gangen, waarvan de opening meestal net onder water zit. Door deze graafactiviteiten wordt de muskusrat gezien als een risico voor de veiligheid.

Bestrijdingsmethode voor de muskusrat

Sinds de muskusrat Nederland heeft gekoloniseerd, wordt hij bestreden. De belangrijkste reden voor de bestrijding is het voorkomen van schade aan oevers en waterkeringen. Muskusratten worden met allerlei vangmiddelen zoals klemmen, fuiken en vangkooien gevangen. De meeste van deze vangmiddelen staan permanent langs oevers en in wateren opgesteld. In de periode 2013 -2017 hebben de waterschappen een veldproef uitgevoerd om te onderzoeken of de bestrijding van muskusratten op de beste manier gebeurt. Er is onderzocht wat het verband is tussen het aantal uren dat bestrijders in het veld werken om muskusratten te vangen en de schade die de dieren aanrichten aan dijken en kades (Bos en Van Loon, 2018). De huidige manier van werken blijkt voldoende effectief te zijn. In 2018 is een bureaustudie uitgevoerd naar een nieuwe bestrijdingsstrategie. In deze bureaustudie zijn drie bestrijdingsstrategieën met elkaar vergeleken wat betreft het aantal te doden muskusratten, de schade aan oevers en waterkeringen, en de kosten en baten. Het ging om de volgende strategieën: 'Niet bestrijden', 'Vlakdekkend jaarrond bestrijden', de huidige strategie en 'Terugdringen tot de landsgrens' (Bos en Gronouwe, 2018). In 2019 heeft hierover besluitvorming plaatsgevonden. De bestrijdingsstrategie is gewijzigd naar 'terugdringen tot de landsgrens'. Daarnaast wordt samen met universiteiten en hogescholen gezocht naar innovaties die de bestrijding van muskus- en beverratten effectiever kunnen maken. Voorbeelden zijn het speuren en monitoren met behulp van 'Environmental' DNA om gebieden met weinig muskus- en beverratten te kunnen controleren. Daarnaast wordt gewerkt aan 'slimme' vallen, die alleen sluiten als er een muskus- of beverrat in zit. De laatst genoemde projecten worden verder ontwikkeld in het LIFE MICA project waarin samengewerkt wordt met organisaties uit Duitsland en België. In 2019 is de invloed van muskusratten op de moerasontwikkeling en biodiversiteit onderzocht. Geconcludeerd wordt dat er goede aanwijzingen zijn dat muskusratten negatieve effecten hebben op moerasontwikkeling en daaraan gerelateerde biodiversiteit.

Bijvangst nemen iets toe

In genoemde vangmiddelen vallen ook slachtoffers onder andere diersoorten. De dieren die het meest worden bijgevangen zijn bruine rat, woelrat, wilde eend, Amerikaanse rivierkreeft en diverse vissoorten. Er is een bestrijdingsmethode ontwikkeld om het aantal bijvangsten zo laag mogelijk te houden. Sinds 2007 is het aantal bijvangsten dan ook gehalveerd. In 2017 zijn 7.988 dieren bijgevangen, dit is bijna 14% meer dan in 2016. De bruine rat vormt als gewenste bijvangst ongeveer een derde van het totaal aantal bijgevangen dieren. Reductie van bijvangsten richt zich voornamelijk op beschermde soorten zoals marterachtigen en watervogels, maar lijkt niet mogelijk zonder concessies te doen aan de intensiteit en kosten van de muskusrattenbestrijding.

Referenties

- Bos, D. & E.E. van Loon (2018). [Beheer van de muskusrat in Nederland: Synthese van een](#)

- [grootschalige veldproef en parellele studies](#). [5] A&W-rapport 2458. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Feanwâlden.
- Bos, D. & J. Gronouwe (2018). [Toekomst van het muskusrattenbeheer in Nederland: De mogelijkheden onderzocht](#) [6]. A&W-rapport 2461. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Feanwâlden.
 - Loon, E.E. van, C.J. van Hellenberg & R.C. Ydenberg (2016) [A historical perspective on the effects of trapping and controlling the muskrat \(Ondatra zibethicus\) in the Netherlands](#) [7], in Pest Management Science March 2016.
 - Unie van Waterschappen (2019) [Landelijk jaarverslag muskus- en beverratten 2019](#) [8], Den Haag.

Relevante informatie

- www.muskusrattenbestrijding.nl [9], www.lifemica.nl [10]

Technische toelichting

Naam van het gegeven

Muskusrat

Omschrijving

Jaarlijkse aantallen gevangen muskusratten

Verantwoordelijk instituut

Wageningen Research Auteurs: Ruut Wegman (WUR); data afkomstig van de Unie van Waterschappen (Dolf Moerkens, Den Haag)

Berekeningswijze

Jaarlijks wordt de muskusrat door enkele honderden rattenvangers bestreden. De grafiek geeft het aantal gevangen dieren per jaar weer. In 2012 heeft de Unie van Waterschappen de overstap gemaakt van vangsten per velduur naar vangsten/km watergang. Sinds 1987 is de registratie van de vangsten verbeterd. De cijfers zijn daarom niet exact vergelijkbaar met die van vóór 1987.

Basistabel

c-1067-001g-clo-15-nl.xls

Geografisch verdeling

Heel Nederland

Andere variabelen

n.v.t.

Verschijningsfrequentie

Jaarlijks

Achtergrondliteratuur

Bos, D. & E.E. van Loon (2018). [Beheer van de muskusrat in Nederland: Synthese van een grootschalige veldproef en parellele studies](#). [5] A&W-rapport 2458. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Feanwâlden. [Bos D. & Gronouwe J. \(2018\) De toekomst van het muskusrattenbeheer in Nederland, de mogelijkheden onderzocht](#). [6] A&W-rapport 2461. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Feanwâlden.

Betrouwbaarheids codering

B Schatting gebaseerd op een groot aantal (zeer accurate) metingen, waarbij representativiteit van de gegevens vrijwel volledig is.

Referentie van deze webpagina

CBS, PBL, RIVM, WUR (2020). [Muskusrat, 1950-2019](#) [11] (indicator 1067, versie 16 , 23 september 2020). www.clo.nl. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen.

Bron-URL:<https://www.clo.nl/indicatoren/nl106716>

Links

[1] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1067> [2]

https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1067_001g_clo_16_nl.png [3]

<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1067-001g-clo-16-nl.xlsx> [4]

<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-1067-001g-clo-16-nl.ods> [5]

<https://muskusrattenbestrijding.nl/wp-content/uploads/2018/05/Veldproef-muskusratten.pdf> [6] <https://muskusrattenbestrijding.nl/wp-content/uploads/2018/12/De-toekomst-van-het-muskusrattenbeheer-in-Nederland-De-mogelijkheden-onderzocht.pdf> [7]

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ps.4270> [8] <https://www.uvw.nl/wp-content/uploads/2020/05/Jaarverslag-muskusratten-en-beverratten-2019.pdf> [9]

<http://www.muskusrattenbestrijding.nl/> [10] <http://www.lifemica.nl/> [11]

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl106716>